

Vinduer, Døre og Lister.

Godt og billigt Arbejde.

Hugo Øster's Maskinsnedkeri,
Tlf. 216. Thorshavn. Tlf. 216.

Forlovelse, Ægteskab, verdensberømt Bog, 196 Sider, 1,85. — Dr. M. Fadden, amerikansk Læge: Ægteskabelig Livslykke, 2 store Bind, kun 3 Kr. for begge B. — Døjle Sæ, den unge, dybtstunkne Kvindes Testament, Op-lag 40.000, 1,35. — Ford: Hemmelighe-den ved at tjene Penge, 1,25. — Sund-hedslære, mange Oplysninger, kun 1,00. — Elvekjær: Muntre Fortællinger, kun 1 Kr. 25 Øre. — Filmas Eventyr, stort Pragtværk med 125 Kunstfotos, kun 3½ Kr. — Ungdom og Kærlighed, 0,75. Selves Bogforlag, Ald. F. S. D., Odense.

En Ulykkesrejse fra Østen.

Aarhus.

Forleden indkom i Aarhus Havn den engelske Damp- »Cape Verdes« af Glasgow, paa Rejse fra Dairen til Aarhus med Soyabønner. Den lange Tur fra Dairen i Ostasien, over i Nær-heden af Port Arthur, har været meget dramatisk, idet Skibet er blevet ramt af den ene Ulykke efter den anden.

Allerede medens Skibet i Sep-tember laa paa Dairens Red, udbød der Ild om Bord. Den 30. September, da Rejsen var tiltraadt, fandt Forstestyrmanden den daverende Kaptajn liggende død i sin Koj. Han havde skudt sig selv en Kugle gennem Ho-vedet.

Paa Vejen til Singapore op-stod der atter en Ildløs om Bord, men ved Hjælp af Slang-er lykkedes det at begrænse den. Midt i Oktober kom man ud i en voldsom Storm, hvor- under Skibet tog Mængder af Vand over, og der trængte Vand ind i Bunden.

I Suez kom den nye Kaptajn om Bord. Udfor Hook of Hol-land grundstødte Skibet, men der skete dog ikke større Skade herved. Dette var den 2. De-cember, og forleden ankom Skibet til Aarhus.



Kontraktin fyr 1930.

Su áður gjört kunnugt, eydn-aðist eingin semja, og stjórn fiskimannafélagsins setti so fram eina kontrakt fyr límir af F. F., ið fara við fiskiskipum. Hövuðs-þunktini i henni eru hesi:

- 1) Allt arbeið, sum fiskimenn gera fyr reidarar, áður enn mynstra verður, skal verða vanligt dagslonararbeið.
- 2) Reidarin rindar skipara, kokki, bestamanni og motorpassara og leggur út allar útreiðslur og all skipstúgjöld.
- 3) Manningin fær 36% av veiðuni, bestimaðurin 2% og kokkurin 175 Kr. um mánaðin, og skal aldri fiska, men einans rokja sitt kokka-sturv. Motorpassarin fær 80 kr. um mánaðin fyr upptil 50 hk. maskinu, 100 kr. fyr 50—100 hk. maskinu og 150 kr. fyr 100 hk. maskinu og yvir.
- 4) Kokkurin skal proviantera i samráð við skipara.
- 5) Manningin fær frian flutning til og frá skipi á vári og heysti.
- 6) Frábyttisretturin stendur við makt, og tá reidarin tekur fiskin frá borði i sjónum, skal hann flyta mannstríð-ingin heim fyr 2½ oyr. kg

og keypa fiskin fyri besta saltfiskapris um tað mundið.

- 7) Tá reidarinn annars keypur fisk frá manningini fyri vissan pris, skal hann geva avrokning straks og rinda kontant til manningina ella við góðum vexti til fiski-mannafélagið.
- 8) Hyran fyr niðursigling skal vera 150 kr. um mánaðin.

Tann kontrakt, sum inniheldur hesi hövuðspunkti, var lögð fram fyr reidarafélagið, sum helt fund 9. og 10. januar i ár, og hevði tað eisini samroð við formann fiskimannafélagsins; men reidarar gingu ikki við til hesa kontrakt, sum fiskimenn hövdu framsett, ið broyttu teir sína stóðu frá fyrr og framsettu fylgjandi broytingar til hina gomlu kontraktina:

1. 35% av veiðuni til manningina við motorskipum, móti at manningin rindar 1/3 av brenslu- og smurningsolju til motorin. 35% av veiðuni við skipum, ið ikki hava motor, tá tey fiska yvir 40.000 kr., men bert 33½% við teimum skipum, ið fiska minni, tá teyongan motor hava.
2. Veiðan skal sjóvátryggjast fyr minst 12.000 kr. og premian ganga av óbýttum.
3. Bestamannslonin skal vera 2% harav reidarinn rindar 1% og skiparin 1%.
4. Kokkurin fær eitt lóntillegg av 25 kr. um mánaðin, tá manningin er meira enn 25 manns, men so skal hann onga hyru hava fyr teir dagar, hann er heima millum tíðar.
5. Motorpassaralónin skal vera 80 kr. um mánaðin fyr upptil 50 hk. maskinu, 100 kr. fyr 50—120 hk. maskinu og 150 kr. fyr 120—150 hk. maskinu.
6. Hyran fyr niðursigling skal vera 150 kr. um mánaðin.
7. Tá manningin býtur frá, skal fiskurinn verða uppløssaður við tað sama.
8. Hendan kontraktin skal galda fyr 5 ár.

Nú verða kontraktin, sum fiskimannafélagið hevur sett fram, og teir broytingar, sum reidarafélagið hevur gjørt til hina gomlu kontraktina, sendar út i hvørja sókn i næstu viku, so at fiskimenninir kunnu taka endaliga stóðu til hvørja kontrakt, teir vilja skriva undir.

Danskir útgerðar-menn bjóða hægri kontrakt til feroyskar fiskimenn.

Meðan henda seiga og langrokna ráðgerð hevur staðið við millum fiskimannafélagið og reidarafélagið her, bjóðar hitt danska útgerðarfélagið »Gefione«, gjøgnum firmað Balslev og Goos her, 33½% av veiðuni og hartil 50 kr. um mánaðin til feroyskar fiskimenn, ið vilja fara við einum danskum skipi sum leiumeistarar fyr danskar fiskimenn á Suðurlandinum og undir Grønlandi. — Í aðrar mátar skal hin gamla feroyska kontraktin galda. —

Hetta er ovurhjáðs góð kontrakt og ógvu betur enn 36% av veiðuni; men tessverri er ikki brúk fyri so nógvum fólki til hetta. Fyr fyrst hava 6 manns givið seg til.

Um kontraktin við 36% skal núa upp i móti hesum danska tilboðnum, má skipið i sjei mánaðir við 20 monnum fiska fyri einar 260.000 kr.

MONOPOL-POLITIK AF KNUD KORST

(Fortsat.)

Paa Korn- og Foderstofmarkedet saavel som paa Kulmarkedet staa Forbrugerne overfor en talles Skare af Producenter, der konkurrerer indbyrdes om Afsetningen. Der kan altsaa allerhøjest være Tale om at bryde en Importtørring, en Opgave, der som før nævnt ikke er forbundet med altfor store Vanskeligheder; her har en kooperativ eller offentlig Indkøbsorganisation forholdsvis let ved at afbalancere Sammenslutninger af de private Importører. I Verdens største Korneksportland Kanada bestaar ganske vist en Sammenslutning af Producenterne (den saakaldte Hvedepool), men den har foreløbig ikke kunnet beherske Verdensmarkedet; og alle Bestræbelser for at udlukke Konkurrencen mellem Kulpro-ducerne i Europa-England har foreløbig ikke ført til noget.

Men skal Staten tage Oleiimporten i sin Haand, risikerer den at faa Vanskeligheder ved sine Indkøb. Hvis Staten eksproprierede Oleiindustriens hervedende Salgsapparat, men var henviset til at købe Olei hos de samme Trusts, tør man nok saa, at den var ikke faar, Møgt er det, at Statsmonopolet kunde dække Forbruget gennem Indkøb af russisk Olei; men saa vikt man har forstaaet er ogsaa den russiske Oleiindustri gaaet ind i Samarbejdet med de internationale Koncerner.

Her er for Alvor en Nød at knække for den demokratiske Statsmagt, Og det er ikke den eneste af den Slags.

Paa mange vigtige Omraader af Forbruget vil Statsmagten i et Importland komme til at staa overfor stærke internationale Sammenslutninger af Producenter, der ikke er tilbuds at vilge en Haarsredde, hvad enten de staa overfor den enkelte Forbruger eller Statsmagten. For Øjeblikket pumper f. Eks. den internationale Kobbertrust Forbrugeren efter Nøder; i Morgen er det maaske Gummiproducenternes Tur (Engænderne og Hollænderne er aabenbart ved at finde hinanden). Og vil vi importere Kaffe, Kall, Aluminium, Jernbænkoner, Jerntraad, Kabler, Sælter, Superfosfat, Træmasse, Linsøer, Bananer, Gødelamper osv., saa støder vi paa internationale Producentorganisationer, der simpelthen dikterer os Prisene, uden Hensyn til om vi kommer enkeltvis eller samlet.

Hvor dette er Tilfældet maa Staten eller en anden Form for Forbrugernes Samling først og fremmest løse Problemet om Vares Fremskaffelse uden om Trusts — i sin yderste Konsekvens ved at anskaffe sig en Oleikilde, en Kulmine, en Gummiplantage etc. — kort sagt en Virksomhed, der producerer det der skal bruges. Man kan nok se, hvor vidtøftigt det vilde være, om f. Eks. den danske Stat kom til at staa som Ejer af alle Hedrifter rundt omkring i Verden. Dog — i visse Tilfælde i hvert Fald skulde det kunne lade sig gøre; i saa Henseende er f. Eks. den engelske Stat ikke meget tilbage fra de yderste Konsekvenser, idet Staten behersker Anglo-Persian Oil Co., en af de store internationale Oleikoncerner.

Det er ikke umuligt at tro, at Importstaterne i den kommende Tid vil komme til at starte Aktieselskaber (eventuelt med Holding-Kompagnier som samende Medlemmer), der ikke alene formidler Importen men ogsaa staa med Besiddelse af fremmede Lande. Højest rimeligt er det ogsaa at antage, at de kooperative Sammenslutninger (enten alene Brugsforsamlinger eller specielle Indkøbsorganisationer) vil komme til at gøre en Indtækt i samme Retning.

I det foregaaende har jeg kun omtale Monopoldannelser paa Importens Omraade. I en følgende Artikel skal jeg omtale tilsvarende Dannelser paa den indenlandske Produktions Omraade.

Det foregaaende har jeg kun omtale Monopoldannelser paa Importens Omraade. I en følgende Artikel skal jeg omtale tilsvarende Dannelser paa den indenlandske Produktions Omraade.

II.

Medens Staten i sin Anti-Monopol-Politik vil faa meget store Vanskeligheder at overvinde, naar den bliver stillet overfor udenlandske Producent-sammenslutninger, saa skulde det synes at være en forholdsvis let Sag for den at imødegaa de indenlandske Produktionsmonopoler, der saa vidt dette skulde være paakrævet.

Der findes adskillige saadanne Produktionsmonopoler i Danmark. Monopoler i den Forstand, at den indenlandske Produktion helt eller i Hovedsagen er samlet paa ét Firmas eller et Sammenslutnings Haand. Blandt vigtige Varer, der saaledes er monopoliseret, skal nævnes Sukker, Bayerskøl, Sprit og Gær, Kaffeildsætning, Bomulds garn, Kabel- og Traadvarer, Papir, Tændstikker, Glas, Cement, Superfosfat og Gummivarer.

Det drejer sig her om en Række af vore bedst ledede og fortrinligt udrustede Virksomheder, der giver gode, tildeels endogsaa store Udbytter og hvis Aktier alle staa over for, for nogles Vedkommende endog langt derover.

Det er altsaa Virksomheder, der tjener godt med Penge, og en Del af disse rigelige Fortjenester maa utvivlsomt tilskrives Monopolstillingen. Forsaavidt kunde der være noget, der talte for, at Staten — saaledes som ogsaa adskillige tænker sig Monopolproblemet løst — simpelthen overtog disse private Monopoler og drev dem videre som offentlige Monopoler. Dermed vilde jo alle Spørgsmaal om eventuel Udnyttelse af Forbrugere eller Arbejdere være ude af Verden.

Imidlertid er Forholdet det, at et saadant Spring er overordentlig stort; det er bl. a. forbundet med en meget stor Risiko for det offentlige at engagere sig saa stærkt i forskellige store Industrier med betydelige Kapitaler, det er et forholdsvis uprøvet Spørgsmaal, hvor meget Staten kan overkomme at administrere som Monopol. Af disse og andre Grunde vil det utvivlsomt være en gyldig Regel for Anti-Monopolpolitik, at Staten til Opnaaelse af de tilsigtede Resultater anvender de enkleste mulige Midler.

Saaledes vil det ved en nærmere Undersøgelse vise sig, at eventuelle Monopolgevinster i dansk Industri i adskillige Tilfælde lader sig udligne ved Hjælp af Toldpolitikken, og hvor dette er tilstrækkeligt, vil det ganske naturligt være at foretrække fremfor Statsovertagelse af Virksomheder; man opnaar det samme Resultat med mindre vidtloftige og mindre risikable Midler.

Sagen er nemlig, at en Række monopoliserede Industrier her i Landet kun har Monopoli i den Udstrækning, de give Toldsatser beskytter dem mod Konkurrence udefra. Det giver selvfølgelig under alle Omstændigheder en Industri en stærk Stilling, at den indenlandske Konkurrence er afskaffet, men saa længe der er forholdsvis let Adgang til Import udefra, har den ikke helt Haands- og Halsret over Forbrugerne. Det er let at se, at Monopolproblemet paa de Omraader, hvor Forholdene ligger saaledes, faar en ganske særlig Karakter.

Dette er f. Eks. Tilfældet for Sukkerindustriens Vedkommende. Hvis den danske Industri vilde sikre Sukkerprisen op over Verdensprisen plus Tolden her, vilde dette meget hurtigt føre til en forøget Import af billigere udenlandske Sukker. Saalænge Konkurrencen paa Verdensmarkedet er effektiv, foregaar der saaledes i den sidste Ende en vis Regulering af Sukkerprisen her i Landet. Monopolet kan kun udnytte i den Udstrækning, Toldsatserne tillader det. Fabrikerne kan tage en noget højere Pris end Verdensmarkedets Pris, men kommer de op derover, gør Konkurrencen sig udefra gældende.

Der kan paa den anden Side næppe være Tvivl om, at netop Monopolstillingen tillader Industrien at udnytte

Toldbeskyttelsen fuldt ud, hvilket som bekendt ikke er Tilfældet, naar de udenlandske Fabrikker konkurrerer indbyrdes. For nogle Aar siden blev Nettotoldbeskyttelsen udnøget til ca. 6 Mill. Kr. for Sukkerindustriens Vedkommende; dette Tal skulde altsaa angive den Overpris, som Sukkerforbrugerne maa betale Industrien i Kraft af de bestaaende Toldsatser (Bølbet svarer til omkring 4—5 Øre pr. kg). Dog maa det herved erindres, at denne Overpris ikke alene kommer selve Sukkerfabrikerne og Raffinaderne tilgode, men ogsaa den langt større Kreds af Sukkerrooeverandører.

Det, der her er sagt om Sukkerindustrien, kunde i det store og hele ogsaa være sagt om en Række andre Industrier, f. Eks. Kaffeildsætning, Bomulds garn, Papir, Glas og Gummivarer. Nemlig, at de ved bestaar indenlandske Monopoler, saaledes at den indbyrdes Konkurrence er afskaffet, men at dette Monopol i Hovedsagen ikke kan gøre sig gældende i større Udstrækning end de danske Toldsatser tillader det. Et Forsøg paa at presse Prisene op over den Grænse, disse Satser sætter, vil uvægerlig blive slaet tilbage af Konkurrence fra Udlandet.

Men dermed følger ogsaa, at den danske Stat gennem en Neidsættelse af Tolden har et Middel til at beskædne Industriens Monopolgevinster, hvis den finder, at denne Gevinst er for rigelig. En saadan Toldregulering har den store Fordel fremfor Statsovertagelse af Industrierne, at den er langt simplere at praktisere og langt mindre risikabel. Man opnaar det tilsigtede Resultat med den mindst mulige Iscenesættelse.

Naturligvis er det heller ikke ufarligt at eksperimentere med Toldsatserne; man risikerer at formlinde Beskæftigelsesmulighederne, og for Sukker- og Oleiindustriernes Vedkommende risikerer man, at Tabet ved Toldnedsættelser vækkes over paa Dyrkerne. Men alt dette er langt lettere at overskue end store Eksperimenter paa prøvede Gebeter. Saa naar man kan nøjes med det første bør man undgaa det sidste det størst mulige.

Nogle vil maaske hævde, at Staten jo ikke ligefrem behøver at overtage de paagældende Industrier helt, men f. Eks. kan nøjes med at opkøbe Aktiemajoriteterne (eventuelt gennem et Holding-Company). Men ogsaa dette er forbundet med stor Risiko; eksempelvis skal nævnes, at Sukkerfabrikerne Aktier under Trykket af den skærpede internationale Konkurrence er faldet et halvt Hundrede Points i Løbet af kort Tid.

En helt anden Ting er, at Toldnedsættelser kun er virkningsfulde under den ganske bestemte Forudsætning, at den internationale Konkurrence er effektiv. Med andre Ord, hvis det danske Monopol er Led i et endnu større Monopolsystem, altsaa et internationalt Kartel eller en verdensomspændende Koncern, duer dette Middel ikke. Dette har f. Eks. tidligere været Tilfældet med Sukkerindustrien, idet alle betydende sukkerproducerende Lande under Statsmagternes Medvirkning indgik en Konvention i Bryssel i 1902 med det Formaal at begrænse den internationale Konkurrence. Denne Konvention er ganske vist ikke mere i Kraft, men i de senere Aar har der været forskellige Tilbød til en ny Regulering af Konkurrencen, der i Parentes bemærket er lige saa skarp som i Aarene forud for Bryssel-Konventionen. Verdens største Sukkereksportør, Kuba, har saaledes forsøgt at begrænse Udbudet, og Sukkerproducenter fra forskellige Lande har fornylig været sammen i Genève for at komme til en Forstaaelse. Hvis dette skulde lykkes er det klart, at Monopolproblemet for denne Industri Vedkommende antager en langt alvorligere Karakter end forhen.

(Fortsættes.)